

Anonymiseret version

Oversættelse

C-339/20 - 1

Sag C-339/20

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

24. juli 2020

Forelæggende ret:

Cour de cassation (Frankrig)

Afgørelse af:

1. april 2020

Appellant:

VD

[Udelades]

DEN FRANSKE REPUBLIK

[udelades]

DOM AFSAGT AF COUR DE CASSATION, CHAMBRE CRIMINELLE
(KASSATIONSDOMSTOL, AFDELINGEN FOR STRAFFESAGER),

af 1. april 2020

VD har iværksat appel til prøvelse af dom nr. 10 afsagt af chambre de l'instruction (undersøgelsesafdelingen) ved cour d'appel (appeldomstol) i Paris, 2. afdeling, den 20. december 2018, som, i sagen mod ham for insiderhandel og hvidvask, traf afgørelse om hans påstand om annullation af retsakter i proceduren.

[Udelades] [**org. s. 2**] [udelades] [*processuelle elementer*]

Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

- 1 [Udelades] [*indledende bemærkninger*]
- 2 Ved en begæring om forundersøgelse af 22. maj 2014 blev der iværksat en forundersøgelse vedrørende forholdene insiderhandel og hæleri.
- 3 Denne forundersøgelse blev udvidet, ved en første supplerende begæring af 14. november 2014, til at omfatte insiderhandel og medvirken til og hemmeligholdelse af disse lovovertrædelser. Efter en anmeldelse foretaget den 23. og 25. september 2015 af generalsekretæren for Autorité des marchés financiers (AMF) (det franske finanstilsyn), bilagt en fremlæggelse af bilag fra en undersøgelse foretaget af denne uafhængige offentlige myndighed, som bl.a. indeholdt persondata vedrørende brugen af telefonlinjer, blev forundersøgelsen udvidet ved tre supplerende begæringer af 29. september og 22. december 2015, og dernæst af 23. november 2016, til at omfatte værdipapirerne CGG, Airgas og Air Liquide eller ethvert andet finansielt instrument med forbindelse til disse, til samme overtrædelser og til overtrædelserne medvirken, korrupion og hvidvask.
- 4 Dernæst blev sagerne adskilt den 22. december 2015 for så vidt angik forholdene vedrørende værdipapirerne CGG og Airgas og dernæst, den 20. april 2017, alene for så vidt angik værdipapirerne CGG.
- 5 VD, som blev sigtet den 10. marts 2017 for insiderhandel og hvidvask vedrørende disse værdipapirer, indgav den 5. september 2017 en stævning med påstand om ugyldighed og indleverede den 19. oktober 2018 to processkrifter om annullation af procesakter.

Det første anbringende

- [Udelades]
- 6 [Udelades]. [**org. s. 3**]
- 7 [Udelades]
[udelades]
- 8 [Udelades]
- 9 [Udelades] [*Anbringende om, at artikel L.465-1 i code monétaire et financier (loven om monetære og finansielle anliggender), er forfatningsstridig, med hensyn til hvilket Cour de cassation (kassationsdomstol) har fastslået, at det var uden genstand*]

Det andet og det tredje anbringende

[Udelades]

10 [Udelades]

11 [Udelades]

[udelades] **[org. s. 4]** [udelades]

12 [Udelades]

13 [Udelades]

[udelades]

14 [Udeladest]

15 [Udelades] **[org. s. 5]** [udelades] [*Anbringender om tilsidesættelse af artikel 6, stk. 1, i den europæiske menneskerettighedskonvention og af nationale bestemmelser, om manglende begrundelse og om manglende lovhjemmel, vedrørende manglende bilag om den oprindelige forundersøgelse i sagsakterne, som er blevet forkastet af Cour de cassation (kassationsdomstol)*]

Det fjerde anbringende

Anbringendets indhold

16 Anbringendet vedrører tilsidesættelse af artikel 6, stk. 1, og artikel 8 i den europæiske menneskerettighedskonvention, af artikel 7, artikel 8, artikel 11 og artikel 52 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, af artikel 15, stk. 1, i direktiv 2002/58/EF af 12. juli 2002, af artikel L. 621-10 i code monétaire et financier, af artikel L. 14-1 og artikel R. 10-13 1 i code des postes et communications électroniques (lov om postvæsen og elektronisk kommunikation), af artikel 112-4 i code pénal (straffelov), af de indledende artikler, af samme lovs artikel 591 og artikel 593, manglende begrundelse og manglende lovhjemmel.

17 Med anbringendet anfægtes den appellerede dom, for så vidt som det heri blev fastslået, at søgsmålet var ugrundet, og for så vidt som der ikke skete annullation af et processkrift eller en processuel retsakt, selv om:

»1) den nationale ret for det første, når Den Europæiske Unions Domstol har fastslået, at en lovbestemmelse, der finder anvendelse på tvisten, er i modstrid med internationale konventioner eller traktater, skal træffe afgørelse i overensstemmelse med afgørelsen om modstrid; cour d'appel (appeldomstol) ved at fastslå, at »bestemmelserne i artikel L. 621-10 ikke er i strid med artikel 15, stk. 1, i direktiv 2002/58/EF af 12. juli 2002 om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i den elektroniske kommunikationssektor«, når

den burde lægge til grund, at artikel L. 621-10 i code monétaire et financier er i modstrid med internationale konventioner eller traktater, tilsidesatte de førnævnte love.

2) enhver dom for det andet, og under alle omstændigheder, skal indeholde en begrundelse for dens afgørelse, selv om en utilstrækkelig begrundelse er lig med manglende begrundelse, selv om dommerne i første instans ved, med henblik på at forkaste VD's stævning om ugyldighed, baserede sig på en dom fra Den Europæiske Unions Domstol af 2. oktober 2018, uden at redegøre for, hvorledes den nævnte retspraksis, som blev lagt til grund heri, i det foreliggende tilfælde udelukkede anvendelsen af afgørelsen om, at artikel L. 621-10 i code monétaire et financier var i modstrid med internationale konventioner eller traktater, tilsidesatte indholdet og rækkevidden af de førnævnte love.«

Cour de cassations (kassationsdomstol) svar

- 18 Med henblik på at forkaste indsigelsen om, at artikel L. 621-10 i code monétaire et financier og artikel L. 34-1 i code des postes et communications électroniques er i strid med direktiv 2002/58/EF af 12. juli 2002, sammenholdt med Den Europæiske Unions Domstols praksis, bemærker Cour de cassation (kassationsdomstol), efter [**org. s. 6**] at have henvist til de omstændigheder, hvorunder personoplysningerne vedrørende bl.a. VD blev indsamlet, at artikel L. 621-10 i code monétaire et financier, som forbeholder ansatte hos en administrativ myndighed, som har beføjelse og er underlagt tavshedspligt, bemyndigelse til at indhente forbindelsesdata, ikke er i strid med artikel 15, stk. 1, i førnævnte direktiv.
- 19 Cour de cassation (kassationsdomstol) lægger til grund, at det forholder sig ligeledes med bestemmelserne i artikel L.34-1 i code des postes et communications électroniques, på grund af de begrænsninger, der følger af artikel R. 10-3 I, både for så vidt angår de oplysninger, der skal lagres af operatørerne, som for så vidt angår varigheden af lagringen af disse.
- 20 Cour de cassation (kassationsdomstol) har fremhævet, at artikel 23, stk. 2, litra h), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 596/2014 af 16. april 2014 om markedsmissbrug gør det muligt for de kompetente myndigheder, såfremt det er tilladt i henhold til national ret, at kræve at få udleveret fortegnelser over datatrafik hos en telekommunikationsoperatør, når der er begrundet mistanke om en overtrædelse, og når sådanne fortegnelser kan være af relevans for undersøgelsen af en overtrædelse af artikel 14, litra a) eller b), vedrørende forbud mod at deltage i eller forsøge at deltage i insiderhandel eller at anbefale eller tilskynde, at en anden person deltager i insiderhandel, eller af artikel 15 om forbud mod markedsmanipulation.
- 21 Cour de cassation (kassationsdomstol) har heraf udledt, at ugyldighed ikke kan følge af anvendelsen af bestemmelser, der er i overensstemmelse med en EU-

forordning, som er en almenyldig EU-retsakt, hvis bestemmelser er bindende og finder direkte anvendelse i medlemsstaternes retsorden på alle retssubjekter.

- 22 Appellanten har til støtte for påstanden om kassation af den appellerede dom nærmere bestemt gjort gældende, at oplysningerne i strid med førnævnte direktiv 2002/58/CE, således som fortolket af Den Europæiske Unions Domstol, blev indsamlet på grundlag af førnævnte love, som fastsætter en generel og unuanceret lagring af oplysningerne, og at bestemmelserne i artikel L. 621-10 i code monétaire et financier, i dens affattelse efter lov af 26. juli 2013, ikke fastsætter nogen begrænsning af AMF's undersøgelses ret til at få tilsendt de lagrede oplysninger.
- 23 Generaladvokaten har vedrørende dette punkt konkluderet, at det er nødvendigt at forelægge Den Europæiske Unions Domstol to spørgsmål, det første om, hvorvidt betingelserne for private operatørs lagring af personlige forbindelsesdata er i overensstemmelse med de gældende bestemmelser, det andet om hvorvidt dette ligeledes er tilfældet for så vidt angår de betingelser for AMF's adgang til disse, der er fastsat i førnævnte artikel L. 621-10, i den affattelse, der var gældende på dette tidspunkt, henset til bestemmelserne i forordning (EU) nr. 596/2014 af 16. april [org. s. 7] 2014 om markedsmissbrug og de forpligtelser, der følger heraf for medlemsstaterne, en forordning, som ophævede Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/6/EF af 28. januar 2003 om insiderhandel og kursmanipulation.
- 24 Appellanten har heroverfor gjort gældende, at det er ufornuddent at forelægge Den Europæiske Unions Domstol et præjudicielt spørgsmål, eftersom denne retsinstant allerede klart har udtalt sig om forståelsen af direktiv 2002/58/EF af 12. juli 2002.
- 25 Undersøgelsen af anbringendet nødvendiggør en sontring mellem de nærmere regler for adgangen til forbindelsesdata og de nærmere regler for lagring af disse.

Adgang til forbindelsesdata

- 26 Den Europæiske Unions Domstol fastslog i sin afgørelse Tele 2 Sverige af 21. december 2016 (forenede sager C-203/15 og C-698/15), at artikel 15, stk. 1, i direktiv 2002/58, sammenholdt med artikel 7, artikel 8, artikel 11 samt artikel 52, stk. 1, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, skal fortolkes således, at »bestemmelsen er til hinder for en national lovgivning, der regulerer beskyttelsen af og sikkerheden vedrørende trafikdata og lokaliseringsdata [...] uden i forbindelse med bekæmpelsen af kriminalitet at begrænse denne adgang til målet om bekæmpelse af grov kriminalitet, uden at undergive den nævnte adgang en forudgående kontrol foretaget af en domstol eller af en uafhængig administrativ myndighed og uden at stille et krav om, at de pågældende data lagres på EU's område« (præmis 125).
- 27 Conseil constitutionnel (forfatningsråd) fastslog for sit vedkommende ved afgørelse af 21. juli 2017, at første afsnit i artikel L. 621-10 i code monétaire et financier var forfatningsstridigt med den begrundelse, at AMF's adgangsprocedure, således som den forelå på tidspunktet for de faktiske

omstændigheder, ikke var i overensstemmelse med den ret til respekt for privatlivet, der er beskyttet ved artikel 2 i menneske- og borgerrettighedserklæringen. Eftersom en øjeblikkelig ophævelse af de omtvistede bestemmelser imidlertid ville have konsekvenser, som åbenlyst var for vidtgående, udsatte Conseil constitutionnel (forfatningsråd) denne ophævelse til den 31. december 2018. Lovgiver udledte konsekvenserne af, at forfatningsstridigheden blev fastslået, og indførte ved lov nr. 2018-898 af 23. oktober 2018 en ny artikel L. 621-10-2 om indførelse af udstedelse af en forudgående tilladelse fra en anden uafhængig administrativ myndighed, benævnt »kontrollør af adgangsansøgninger«, til enhver adgang til forbindelsesdata, som gives til AMF's undersøgere.

- 28 Henset til den tidsmæssige udsættelse af retsvirkningerne af Conseil constitutionnels (forfatningsråd) afgørelse, kan der ikke udledes nogen ugyldighed af, at de lovgivningsbestemmelser, der fandt anvendelse på tidspunktet for de faktiske omstændigheder, var forfatningsstridige. Selv om AMF derimod ifølge artikel L. 621-1 i code [org. s 8] monétaire et financier, både i den affattelse, der fandt anvendelse på tidspunktet for de omtvistede retsakter, og i dens nuværende affattelse, er »en uafhængig offentlig myndighed«, er den mulighed, som stod til rådighed for dens undersøgere til at opnå forbindelsesdata uden forudgående kontrol foretaget af en ret eller en anden uafhængig administrativ myndighed ikke i overensstemmelse med de krav, der er opstillet i artikel 7, artikel 8 og artikel 11 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, således som fortolket af Den Europæiske Unions Domstol.
- 29 Det eneste spørgsmål, som rejses, vedrører muligheden for en tidsmæssig udsættelse af konsekvenserne af, at artikel L. 621-10 i code monétaire et financier er konventionsstridig.

Lagring af forbindelsesdata

- 30 Den Europæiske Unions Domstol fastslog i sin afgørelse Tele 2 Sverige af 21. december 2016 (forenede sager C-203/15 og C-698/15), at artikel 15, stk. 1, i direktiv 2002/58, sammenholdt med artikel 7, 8 og 11 samt artikel 52, stk. 1, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, skal fortolkes således, at »bestemmelsen er til hinder for en national lovgivning, der med henblik på bekæmpelse af kriminalitet fastsætter en generel og udifferentieret lagring af samtlige trafikdata og lokaliseringsdata vedrørende samtlige abonnenter og registrerede brugere i forbindelse med samtlige midler til elektronisk kommunikation«.
- 31 I det foreliggende tilfælde blev adgangen til de lagrede data iværksat af AMF, som havde mistanke om insiderhandel og markedsmisbrug, der kan udgøre flere alvorlige straffelovovertrædelser, og som, af hensyn til sin undersøgelses effektivitet, havde behov for at samkøre forskellige data, der havde været lagret i en vis tid, og som gjorde det muligt at afdække interne oplysninger mellem flere brugere, som afslørede eksistensen af ulovlige praksis på området.

- 32 Disse undersøgelser, som blev foretaget af AMF, opfylder de forpligtelser, som medlemsstaterne blev pålagt ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/6/EF af 28. januar 2003 om insiderhandel og kursmanipulation (markedsmisbrug), som pålagde dem at udpege én administrativ myndighed, hvis beføjelser, som er fastsat i artikel 12, stk. 2, litra d), omfatter beføjelsen til at kræve »oplysninger om foreliggende telefonsamtaler og foreliggende datatrafik«.
- 33 Forordning (EU) nr. 596/2014 af 16. april 2014 om markedsmisbrug, der erstattede førnævnte direktiv fra den 3. juli 2016, fastsætter, således som det fremgår af dens formål, som er defineret i artikel 1, eksistensen af »et fælles regelsæt for insiderhandel, uretmæssig videregivelse af intern viden og markedsmanipulation samt for [org. s. 9] foranstaltninger til at forhindre markedsmanipulation [...] for at sikre de finansielle markeders integritet i Unionen og forbedre investorbekyttelsen og tilliden til disse markeder«.
- 34 Forordningen bestemmer, i artikel 23, stk. 2, litra g) og h), at den kompetente myndighed kan kræve at få udleveret optagelser af telefonsamtaler, elektronisk kommunikation eller fortegnelse over datatrafik hos investeringsselskaber, kreditinstitutter eller finansieringsinstitutter.
- 35 Den kan også kræve, såfremt det er tilladt i henhold til national ret, at få udleveret fortegnelser over datatrafik hos en telekommunikationsoperatør, når der er begrundet mistanke om en overtrædelse, og når sådanne fortegnelser kan være af relevans for undersøgelsen af en overtrædelse af artikel 14, litra a) eller b), om insiderhandel og uretmæssig videregivelse af intern viden, eller af artikel 15 om markedsmanipulation.
- 36 I denne forordning fremhæves ligeledes (65. betragtning), at disse forbindelsesdata udgør yderst vigtigt – og undertiden det eneste – bevismateriale, der kan afsløre og bevise insiderhandel og markedsmanipulation, eftersom de gør det muligt at fastslå identiteten af en person, som er ansvarlig for videregivelse af urigtige eller vildledende oplysninger, eller at personer har været i kontakt med hinanden på et bestemt tidspunkt, og at der er en forbindelse mellem to eller flere personer.
- 37 Idet det i forordningen anføres, at udøvelsen af sådanne beføjelser kan udmønte sig i indgreb i retten til respekt for privat- og familieliv, hjemmet og kommunikation, pålægger den medlemsstaterne at have passende og effektive beskyttelsesmekanismer mod misbrug, ved at begrænse de nævnte beføjelser alene til de tilfælde, hvor de er nødvendigt for en ordentlig undersøgelse af alvorlige sager, hvor medlemsstaterne ikke råder over tilsvarende midler til reelt at opnå samme resultat, hvoraf det følger, at visse tilfælde af markedsmisbrug, der er omfattet af denne lov, skal anses for at være alvorlige overtrædelser (66. betragtning).

- 38 I det foreliggende tilfælde var de interne oplysninger, der kunne karakterisere det objektive gerningsindhold i ulovlig praksis på markedsområdet, i det væsentlige mundtlige og hemmelige.
- 39 Herefter opstår spørgsmålet om, hvorledes artikel 15, stk. 1, i direktiv 2002/58, sammenholdt med artikel 7, artikel 8 og artikel 11 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, skal forenes med de krav, der er opstillet i de førnævnte bestemmelser i direktiv 2003/6 og i forordning nr. 596/2014. **[Org. s. 10]**
- 40 Med henblik på at besvare et sådant spørgsmål synes den eksisterende retspraksis ikke at frembyde den nødvendige klarhed inden for denne nye retlige og faktiske ramme, således at det ikke er muligt at fastslå, at den korrekte anvendelse af EU-retten ikke lader plads til nogen rimelig tvivl. Derfor skal Domstolen høres.
- 41 I tilfælde af, at Domstolens svar medfører, at Cour de cassation (kassationsdomstol) finder, at den franske lovgivning om lagring af forbindelsesdata ikke er i overensstemmelse med EU-retten, er det hensigtsmæssigt at stille spørgsmålet, om retsvirkningerne af denne lovgivning vil kunne opretholdes midlertidigt for at undgå en retlig usikkerhed og for at gøre det muligt, at de tidligere indsamlede og lagrede data anvendes til et af de formål, der er omhandlet i denne lovgivning.
- 42 Derfor forelægges Den Europæiske Unions Domstol de følgende præjudicielle spørgsmål, der er nævnt i domskonklusionen.

PÅ GRUNDLAG AF DISSE PRÆMISSER

[udelades] [*afvisning af det andet og tredje anbringende*]

[udelades] [*første anbringende fastslås at være uden genstand*]

FORELÆGGES Den Europæiske Unions Domstol følgende spørgsmål:

1) Indebærer artikel 12, stk. 2, litra a) og d), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/6/EF af 28. januar 2003 om insiderhandel og kursmanipulation, samt artikel 23, stk. 2, litra g) og h), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 596/2014 af 16. april 2014 om markedsmissbrug, som erstattede det første direktiv fra den 3. juli 2016, sammenholdt med 65. betragtning til denne forordning, henset til den skjulte karakter af de udvekslede oplysninger og til den generelle karakter af den offentlighed, der kan omhandles, mulighed for den nationale lovgiver for at pålægge operatører af elektroniske kommunikationer en midlertidig, men generel lagring af forbindelsesdata for at gøre det muligt for den administrative myndighed, der er nævnt i direktivets artikel 11 og i forordningens artikel 22, når der foreligger grund til at mistænke visse personer for at være involveret i insiderhandel eller kursmanipulation, af operatøren at kræve at få udleveret fortegnelser over datatrafik i de tilfælde, hvor der er begrundet mistanke om, at disse fortegnelser, som har sammenhæng med genstanden for

undersøgelsen, kan vise sig at være relevante med henblik på at bevise, at der foreligger en tilsidesættelse, ved bl.a. at gøre det muligt [org. s. 11] at spore de kontakter, som der har været mellem de berørte inden at der opstod en mistanke?

2) I tilfælde af, at Domstolens svar medfører, at Cour de cassation (kassationsdomstol) finder, at den franske lovgivning om lagring af forbindelsesdata ikke er i overensstemmelse med EU-retten, vil retsvirkningerne af denne lovgivning da kunne opretholdes midlertidigt for at undgå en retlig usikkerhed og for at gøre det muligt, at de tidligere indsamlede og lagrede data anvendes til et af de formål, der er omhandlet i denne lovgivning?

3) Kan en national ret midlertidigt opretholde retsvirkningerne af en lovgivning, som gør det mulig for ansatte hos en uafhængig administrativ myndighed, der har til formål at lede undersøgelser på området for markedsmisbrug, uden forudgående kontrol foretaget af en ret eller af en anden uafhængig administrativ myndighed at få tilsendt forbindelsesdata?

[Udelades] [*afgørelsen om det fjerde anbringende udsættes*]

[Udelades]

ARBEJDSDOKUMENT